

Seria traktatów Rady Europy – Nr 210

Konwencja Rady Europy
w sprawie zapobiegania i zwalczania
przemocy wobec kobiet
i przemocy domowej

Stambuł, 11.V.2011

Preambuła

Państwa członkowskie Rady Europy oraz inni sygnatariusze niniejszej Konwencji,

przywołując Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (ETS nr 5, 1950) i jej protokoły, Europejską kartę społeczną (ETS nr 35, 1961, zmienioną w roku 1996, ETS nr 163), Konwencję Rady Europy w sprawie działań przeciwko handlowi ludźmi (CETS nr 197, 2005) oraz Konwencję Rady Europy o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystywaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych (CETS nr 201, 2007);

przywołując następujące zalecenia Komitetu Ministrów dla państw członkowskich Rady Europy: zalecenie Rec(2002)5 w sprawie ochrony kobiet przed przemocą, zalecenie CM/Rec(2007)17 w sprawie standardów i mechanizmów dotyczących równości płci, zalecenie CM/Rec(2010)10 w sprawie roli kobiet i mężczyzn w zapobieganiu konfliktom i ich rozwiązywaniu oraz w budowaniu pokoju, jak również inne istotne zalecenia;

biorąc pod uwagę rosnący zbiór prawa precedensowego Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, który ustanawia istotne standardy z zakresu przemocy wobec kobiet;

mając na uwadze Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych (1966), Międzynarodowy pakt praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych (1966), Konwencję Narodów Zjednoczonych w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet („CEDAW”, 1979) i jej protokół fakultatywny (1999), jak również zalecenie ogólne nr 19 Komitetu ds. Likwidacji Dyskryminacji Kobiet w sprawie przemocy wobec kobiet, Konwencję Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka (1989) i jej protokoły fakultatywne (2000) oraz Konwencję Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych (2006);

mając na uwadze Rzymski Statut Międzynarodowego Trybunału Karnego (2002);

przywołując podstawowe zasady międzynarodowego prawa humanitarnego, a w szczególności IV Konwencję genewską o ochronie osób cywilnych podczas wojny (1949) i jej protokoły dodatkowe I i II (1977);

potępiając wszelkie formy przemocy wobec kobiet i przemocy domowej;

uznając, że zachowanie zgodnej z prawem i rzeczywistej równości między kobietami i mężczyznami stanowi kluczowy element zapobiegania przemocy wobec kobiet;

uznając, że przemoc wobec kobiet jest wyrazem historycznie nierównych relacji władzy między kobietami a mężczyznami, które doprowadziły do dominacji mężczyzn i dyskryminacji kobiet oraz stanęły na drodze do pełnego rozwoju kobiet;

uznając strukturalny charakter przemocy wobec kobiet za przemoc uwarunkowaną płcią oraz uznając, że przemoc wobec kobiet jest jednym z głównych mechanizmów społecznych wykorzystywanych do zmuszania kobiet do podległości wobec mężczyzn;

uznając z ogromnym zaniepokojeniem, że kobiety i dziewczęta są często narażone na poważne formy przemocy takie jak przemoc domowa, molestowanie seksualne, gwałt, małżeństwo przymusowe, przestępstwa popełniane w imię tzw. „honoru” i okaleczenia narządów płciowych, co stanowi poważne naruszenie praw człowieka dotyczących kobiet i dziewcząt oraz główną przeszkodę w osiągnięciu równości między kobietami i mężczyznami;

uznając ciągle naruszanie praw człowieka podczas konfliktów zbrojnych mające wpływ na ludność cywilną, a w szczególności wpływ powszechnych lub regularnych gwałtów i przemocy seksualnej na kobiety, jak również możliwość pojawienia się wzmożonej przemocy uwarunkowanej płcią zarówno w trakcie, jak i po zakończeniu konfliktów;

uznając, że kobiety i dziewczęta narażone są na przemoc uwarunkowaną płcią bardziej niż mężczyźni;

uznając, że przemoc domowa dotyka kobiety w stopniu nieproporcjonalnym oraz że mężczyźni również mogą stać się ofiarami przemocy domowej;

uznając, że dzieci są ofiarami przemocy domowej, w tym jako świadkowie przemocy w rodzinie;

dążąc do utworzenia Europy wolnej od przemocy wobec kobiet i przemocy domowej,

uzgodniły co następuje:

Rozdział I – Cele, definicje, równość i niedyskryminacja, obowiązki ogólne

Artykuł 1 – Cele Konwencji

- 1 Celami niniejszej Konwencji są:
 - a ochrona kobiet przed wszelkimi formami przemocy oraz zapobieganie, ściganie sądowe i eliminowanie przemocy wobec kobiet i przemocy domowej;
 - b przyczynianie się do eliminowania wszelkich form dyskryminacji kobiet i promowanie rzeczywistej równości między kobietami i mężczyznami, w tym poprzez uwłasnowolnienie kobiet;
 - c opracowanie obszernych ram, polityk i środków w celu udzielenia ochrony i pomocy wszelkim ofiarom przemocy wobec kobiet i przemocy domowej;
 - d promowanie międzynarodowej współpracy z myślą o eliminacji przemocy wobec kobiet i przemocy domowej;

- e udzielanie wsparcia i pomocy organizacjom i organom ścigania w skutecznej współpracy na rzecz przyjęcia zintegrowanego podejścia do eliminacji przemocy wobec kobiet i przemocy domowej.
- 2 Aby zapewnić skuteczne wdrożenie postanowień przez Strony, niniejsza Konwencja ustanawia specjalny mechanizm monitoringu.

Artykuł 2 – Zakres Konwencji

- 1 Niniejsza Konwencja ma zastosowanie do wszystkich form przemocy wobec kobiet, w tym do przemocy domowej, która dotyka kobiety w stopniu nieproporcjonalnym.
- 2 Strony zachęca się do stosowania niniejszej Konwencji do wszystkich ofiar przemocy domowej. Podczas wdrażania postanowień niniejszej Konwencji Strony zwracają szczególną uwagę na kobiety będące ofiarami przemocy uwarunkowanej płcią.
- 3 Postanowienia niniejszej Konwencji stosuje się w czasie pokoju i w przypadku konfliktów zbrojnych.

Artykuł 3 – Definicje

Dla celów niniejszej Konwencji:

- a „przemoc wobec kobiet” rozumiana jest jako naruszenie praw człowieka i jako forma dyskryminacji kobiet oraz oznacza wszelkie akty przemocy uwarunkowanej płcią, które prowadzą lub mogą prowadzić do krzywdy fizycznej, seksualnej, psychicznej lub ekonomicznej bądź do cierpienia kobiet, w tym groźby takich aktów, przymus lub samowolne pozbawienie wolności w życiu publicznym lub prywatnym;
- b „przemoc domowa” oznacza wszelkie akty przemocy fizycznej, seksualnej, psychicznej lub ekonomicznej w rodzinie lub w domu albo między byłymi lub obecnymi małżonkami bądź partnerami, bez względu na to, czy sprawca dzieli lub dzielił to samo miejsce zamieszkania z ofiarą;
- c „płeć” oznacza społecznie skonstruowane role, zachowania, działania i cechy, które dane społeczeństwo uznaje za właściwe dla kobiet i mężczyzn;
- d „przemoc wobec kobiet uwarunkowana płcią” oznacza przemoc skierowaną wobec kobiety z uwagi na fakt bycia kobietą oraz przemoc, która dotyka kobiety w stopniu nieproporcjonalnym;
- e „ofiara” oznacza każdą osobę fizyczną będącą podmiotem postępowania, o którym mowa w punktach a i b;
- f „kobiety” uwzględniają dziewczęta poniżej 18 roku życia.

Artykuł 4 – Fundamentalne prawa, równość i niedyskryminacja

- 1 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze i inne środki w celu promowania i ochrony prawa wszystkich ludzi, a w szczególności kobiet, do życia wolnego od przemocy zarówno w sferze publicznej, jak i prywatnej.
- 2 Strony potępiają wszelkie formy dyskryminacji kobiet oraz bezzwłocznie stosują konieczne środki ustawodawcze i inne środki o charakterze zapobiegawczym, w szczególności poprzez:
 - uwzględnianie w swoich konstytucjach lub w innym stosownym ustawodawstwie zasady równości między kobietami i mężczyznami oraz zapewnienie praktycznego stosowania tej zasady;
 - zakazanie dyskryminacji kobiet, w tym poprzez zastosowanie sankcji w stosownych przypadkach;
 - obalanie praw i praktyk dyskryminujących kobiety.
- 3 Postanowienia niniejszej Konwencji przez Strony, a w szczególności środków na rzecz ochrony praw ofiar, muszą być wdrożone bez dyskryminacji z jakichkolwiek przyczyn takich jak: płeć, rasa, kolor skóry, język, religia, przekonania polityczne lub inne, pochodzenie narodowe lub społeczne, przynależność do mniejszości narodowych, majątek, urodzenie, orientacja seksualna, tożsamość płciowa, wiek, stan zdrowia, niepełnosprawność, stan cywilny, status migranta lub uchodźcy lub inny status.
- 4 Środki specjalne konieczne do zapobiegania przemocy wobec kobiet uwarunkowanej płcią i ich ochrony przed taką przemocą nie stanowią dyskryminacji zgodnie z postanowieniami niniejszej Konwencji.

Artykuł 5 – Obowiązki państw i należyta staranność

- 1 Strony powstrzymują się od udziału w jakichkolwiek aktach przemocy wobec kobiet oraz czuwają nad tym, by organy, urzędnicy, agenci, instytucje i inni działacze występujący w imieniu danego państwa postępowali zgodnie z niniejszym zobowiązaniem.
- 2 Strony stosują wszelkie konieczne środki ustawodawcze i inne środki w celu zachowania należytej staranności podczas zapobiegania, badania, karania i zadośćuczynienia wobec aktów przemocy objętych zakresem niniejszej Konwencji, które zostały popełnione przez podmioty niepaństwowe.

Artykuł 6 – Polityki uwzględniające kwestie płci

Strony zobowiązują się do uwzględnienia kwestii związanych z płcią we wdrażaniu i ocenie wpływu postanowień niniejszej Konwencji oraz do promowania i skutecznego wdrażania polityk dotyczących równości między kobietami i mężczyznami oraz uwłasnowolnienia kobiet.

Rozdział II – Zintegrowane polityki i gromadzenie danych

Artykuł 7 – Kompleksowe i skoordynowane polityki

- 1 Strony stosują wszelkie konieczne środki ustawodawcze i inne środki w celu przyjęcia i wdrożenia obowiązujących w całym państwie kompleksowych i skoordynowanych polityk obejmujących wszelkie istotne środki służące zapobieganiu i zwalczaniu wszelkich form przemocy objętych zakresem niniejszej Konwencji oraz oferują całościową odpowiedź na przemoc wobec kobiet.
- 2 Strony czuwają nad tym, aby polityki, o których mowa w ustępie 1, stawiały prawa ofiary w centrum wszystkich stosowanych środków oraz były wdrażane w drodze skutecznej współpracy wszelkich istotnych agencji, instytucji i organizacji.
- 3 Środki podejmowane zgodnie z niniejszym artykułem podejmowane są w stosownych przypadkach przez wszelkie istotne podmioty takie jak agencje rządowe, krajowe, regionalne i lokalne parlamenty oraz organy, krajowe instytucje ochrony praw człowieka oraz organizacje społeczeństwa obywatelskiego.

Artykuł 8 – Zasoby finansowe

Strony przeznaczają odpowiednie zasoby finansowe i ludzkie w celu właściwego wdrożenia zintegrowanych polityk, środków i programów zapobiegania i zwalczania wszelkich form przemocy objętych zakresem niniejszej Konwencji, w tym tych prowadzonych przez organizacje pozarządowe i społeczeństwo obywatelskie.

Artykuł 9 – Organizacje pozarządowe i społeczeństwo obywatelskie

Strony uznają i wspierają, na wszystkich poziomach, prace istotnych organizacji pozarządowych oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego aktywnych w zakresie zwalczania przemocy wobec kobiet oraz podejmują skuteczną współpracę z tymi organizacjami.

Artykuł 10 – Organ koordynujący

- 1 Strony wyznaczają lub ustanawiają co najmniej jeden oficjalny organ odpowiedzialny za koordynowanie, wdrażanie, monitorowanie i ocenę polityk i środków służących do zapobiegania i zwalczania wszelkich form przemocy uwzględnionych w niniejszej Konwencji. Organy te koordynują gromadzenie danych, o których mowa w artykule 11, analizują i rozpowszechniają swoje wyniki.
- 2 Strony czuwają nad tym, aby organy wyznaczone lub ustanowione zgodnie z niniejszym artykułem otrzymały ogólne informacje na temat środków podjętych zgodnie z rozdziałem VIII.
- 3 Strony czuwają nad tym, aby organy wyznaczone lub ustanowione zgodnie z niniejszym artykułem posiadały uprawnienia do bezpośredniego komunikowania się oraz promowały relacje ze swoimi odpowiednikami funkcjonującymi u innych Stron.

Artykuł 11 – Gromadzenie danych i badania

- 1 Dla celów wdrożenia niniejszej Konwencji Strony zobowiązują się do:
 - a gromadzenia w regularnych odstępach czasu rozproszonych istotnych danych statystycznych na temat przypadków wszelkich form przemocy objętych zakresem niniejszej Konwencji;
 - b wspierania badań w obszarze wszelkich form przemocy objętych zakresem niniejszej Konwencji w celu zbadania ich przyczyn źródłowych i skutków, liczby przypadków, wskaźników karalności, jak również skuteczności środków zastosowanych w celu wdrożenia postanowień niniejszej Konwencji.
- 2 Strony podejmują próbę przeprowadzenia ankiet wśród mieszkańców w regularnych odstępach czasu w celu oceny występowania i tendencji dotyczących wszelkich form przemocy objętych zakresem niniejszej Konwencji.
- 3 Strony dostarczają grupie ekspertów, o której mowa w artykule 66 niniejszej Konwencji, informacje zgromadzone zgodnie z niniejszym artykułem w celu pobudzenia współpracy międzynarodowej i umożliwienia tworzenia międzynarodowych danych porównawczych.
- 4 Strony czuwają nad tym, by wszelkie informacje zgromadzone zgodnie z niniejszym artykułem były powszechnie dostępne.

Rozdział III – Zapobieganie

Artykuł 12 – Obowiązki ogólne

- 1 Strony stosują konieczne środki, aby promować zmiany w społecznych i kulturowych wzorcach zachowań kobiet i mężczyzn w celu wykorzenia uprzedzeń, zwyczajów, tradycji i wszelkich innych praktyk opartych na pojęciu niższości kobiet lub na stereotypowych rolach kobiet i mężczyzn.
- 2 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze i inne środki w celu zapobieżenia wszelkim formom przemocy objętym zakresem niniejszej Konwencji, stosowanym przez jakąkolwiek osobę fizyczną lub prawną.
- 3 Wszelkie środki zastosowane zgodnie z niniejszym rozdziałem uwzględniają konkretne potrzeby osób narażonych na konkretne okoliczności i odnoszą się do nich, a także skupiają się na prawach człowieka wszystkich ofiar.
- 4 Strony stosują konieczne środki, aby zachęcić wszystkich członków społeczeństwa, a w szczególności mężczyzn i chłopców, do aktywnego angażowania się w zapobieganie wszelkim formom przemocy objętym zakresem niniejszej Konwencji.
- 5 Strony czuwają nad tym, by kultura, zwyczaj, religia, tradycja lub tzw. „honor” nie były wykorzystywane jako usprawiedliwienie dla żadnych aktów przemocy objętych zakresem niniejszej Konwencji.

- 6 Strony stosują konieczne środki w celu promowania programów i działań na rzecz uwłasnowolnienia kobiet.

Artykuł 13 – Podnoszenie świadomości

- 1 Strony promują lub prowadzą, regularnie i na wszelkich poziomach, kampanie lub programy na rzecz podnoszenia świadomości, w tym we współpracy z krajowymi instytucjami ochrony praw człowieka i organami ds. równości płci, społeczeństwem obywatelskim i organizacjami pozarządowymi, a w szczególności organizacjami kobiet, tam gdzie to stosowne, w celu zwiększenia świadomości i zrozumienia wśród ogółu społeczeństwa w odniesieniu do różnych przejawów wszelkich form przemocy objętych zakresem niniejszej Konwencji, ich konsekwencji dla dzieci i potrzeby zapobiegania tego typu przemocy.
- 2 Strony zapewniają szerokie rozpowszechnianie wśród ogółu społeczeństwa informacji na temat dostępnych środków służących zapobieganiu aktom przemocy objętym zakresem niniejszej Konwencji.

Artykuł 14 – Edukacja

- 1 Strony podejmują, w stosownych przypadkach, konieczne działania w celu uwzględnienia materiałów dydaktycznych na temat kwestii takich jak równość między kobietami i mężczyznami, niestereotypowe role płci, wzajemny szacunek, rozwiązywanie konfliktów w relacjach interpersonalnych bez użycia przemocy, przemoc wobec kobiet uwarunkowana płcią oraz prawo do integralności osoby, dostosowanych do rozwijanych zdolności uczących się, w formalnych programach zajęć i na wszystkich poziomach edukacji.
- 2 Strony podejmują konieczne działania w celu promowania zasad, o których mowa w ustępie 1, w nieformalnych obiektach edukacyjnych, jak również w obiektach sportowych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz w mediach.

Artykuł 15 – Szkolenie profesjonalistów

- 1 Strony zapewniają lub rozszerzają stosowne szkolenia dla właściwych profesjonalistów mających do czynienia z ofiarami lub sprawcami aktów przemocy objętych zakresem niniejszej Konwencji, obejmujące tematy zapobiegania i wykrywania tego typu przemocy, równości między kobietami i mężczyznami, potrzeb i praw ofiar, jak również na temat sposobów zapobiegania wtórnej wiktymizacji.
- 2 Strony zachęcają, aby szkolenia, o których mowa w ustępie 1, zawierały szkolenie na temat skoordynowanej współpracy wielu agencji w celu zapewnienia kompleksowego i właściwego zarządzania zgłoszeniami przypadków przemocy objętych zakresem niniejszej Konwencji.

Artykuł 16 – Interwencja zapobiegawcza i programy terapeutyczne

- 1 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki w celu tworzenia lub wspierania programów zakładających uczenie sprawców przemocy domowej nieagresywnego zachowania w relacjach interpersonalnych po to, aby zapobiegać dalszym przypadkom przemocy i zmieniać schematy agresywnych zachowań.
- 2 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki w celu utworzenia lub wspierania programów terapeutycznych zakładających powstrzymywanie sprawców, a w szczególności przestępców seksualnych, przed ponownym popełnianiem przestępstw.
- 3 Przy stosowaniu środków, o których mowa w ustępach 1 i 2, Strony czuwają nad tym, by bezpieczeństwo, wsparcie oraz prawa człowieka dotyczące ofiar były traktowane priorytetowo oraz by, w stosownych przypadkach, programy te były tworzone i wdrażane w ścisłej współpracy ze specjalistycznymi służbami wsparcia dla ofiar.

Artykuł 17 – Uczestnictwo sektora prywatnego i mediów

- 1 Strony zachęcają sektor prywatny, sektor technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz media, z należnym szacunkiem dla wolności wypowiedzi oraz ich niezależności, do uczestniczenia w dopracowywaniu i wdrażaniu polityk oraz ustalaniu wytycznych i standardów samoregulujących w celu zapobiegania przemocy wobec kobiet oraz wzmacniania szacunku dla ich godności.
- 2 We współpracy z działaczami z sektora prywatnego Strony opracowują i promują wśród dzieci, rodziców i edukatorów umiejętności właściwego poruszania się w środowisku informacyjno-komunikacyjnym, które udostępnia poniżające treści na temat seksu lub przemocy, które mogą być szkodliwe.

Rozdział IV – Ochrona i wsparcie

Artykuł 18 – Obowiązki ogólne

- 1 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki w celu ochrony wszelkich ofiar przed jakimikolwiek dalszymi aktami przemocy.
- 2 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki, zgodnie z prawem wewnętrznym, w celu dostarczenia odpowiednich mechanizmów zapewnienia skutecznej współpracy pomiędzy wszystkimi istotnymi agencjami państwowymi, w tym organami sądowymi, prokuratorami, organami ścigania, organami lokalnymi i regionalnymi, jak również organizacjami pozarządowymi i innymi istotnymi organizacjami i podmiotami na rzecz ochrony i wspierania ofiar i świadków wszelkich form przemocy objętych zakresem niniejszej Konwencji, w tym poprzez dostęp do ogólnych i specjalistycznych usług wsparcia o których mowa w artykułach 20 i 22 niniejszej Konwencji.
- 3 Strony czuwają nad tym, by środki zastosowane zgodnie z niniejszym rozdziałem:

- opierały się o podyktowane plcią rozumienie przemocy wobec kobiet i przemocy domowej oraz skupiały się na prawach człowieka i bezpieczeństwu ofiary;
 - opierały się o zintegrowane podejście, które uwzględnia relacje pomiędzy ofiarami, sprawcami, dziećmi i ich szerszym środowiskiem społecznym;
 - miały na celu unikanie wtórnej wiktymizacji;
 - miały na celu uwłasnowolnienie i niezależność ekonomiczną kobiet będących ofiarami przemocy;
 - pozwalały, w stosownych przypadkach, na umieszczenie szeregu służb ochrony i wsparcia w tych samym obiekcie;
 - odnosiły się do konkretnych potrzeb osób narażonych, w tym dzieci będących ofiarami, i były dla nich dostępne.
- 4 Świadczenie usług nie może być zależne od chęci ofiary do wnoszenia oskarżeń lub składania zeznań obciążających danego sprawcę.
- 5 Strony stosują odpowiednie środki w celu zapewnienia ochrony i wsparcia konsularnego oraz innego tego typu wsparcia lub ochrony swoim obywatelom i innym ofiarom uprawnionym do otrzymania takiej ochrony zgodnie z ich obowiązkami wynikającymi z prawa międzynarodowego.

Artykuł 19 – Informacje

Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki w celu dostarczenia ofiarom odpowiednich i aktualnych informacji na temat dostępnych usług wsparcia i środków prawnych w języku dla nich zrozumiałym.

Artykuł 20 – Ogólne usługi wsparcia

- 1 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki, aby zapewnić ofiarom dostęp do usług ułatwiających im powrót do równowagi po doświadczeniu aktów przemocy. Środki te powinny obejmować, tam gdzie to konieczne, usługi takie jak porady prawne i psychologiczne, pomoc finansową, zakwaterowanie, edukację, szkolenia i pomoc w znalezieniu zatrudnienia.
- 2 Strony zastosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki, aby zapewnić ofiarom dostęp do służb opieki zdrowotnej i służb socjalnych, zapewnić służbom odpowiednie zasoby oraz zapewnić profesjonalistom szkolenia z zakresu pomocy ofiarom oraz kierowania ich do odpowiednich służb.

Artykuł 21 – Pomoc w zakresie powództw indywidualnych/zbiorowych

Strony czuwają nad tym, aby ofiary posiadały informacje na temat i dostęp do odpowiednich regionalnych i międzynarodowych mechanizmów z zakresu powództw indywidualnych/zbiorowych. Strony promują działania polegające na udzielaniu pomocy ofiarom z zakresu wnoszenia tego typu powództw z zachowaniem poufności i fachowości.

Artykuł 22 – Specjalistyczne usługi wsparcia

- 1 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki, aby dostarczyć lub zorganizować, z zachowaniem odpowiedniej dystrybucji geograficznej, doraźnych, krótko- i długoterminowych specjalistycznych usług wsparcia dla wszelkich ofiar aktów przemocy objętych zakresem niniejszej Konwencji.
- 2 Strony dostarczają lub organizują specjalistyczne usługi wsparcia dla wszystkich kobiet będących ofiarami przemocy i ich dzieci.

Artykuł 23 – Schroniska

Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki potrzebne do utworzenia odpowiednich, łatwo dostępnych schronisk w odpowiedniej ilości w celu zapewnienia bezpiecznego zakwaterowania dla ofiar oraz aktywnej pomocy ofiarom, a w szczególności kobietom i ich dzieciom.

Artykuł 24 – Telefony zaufania

Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki na rzecz utworzenia ogólnokrajowych, całodobowych, bezpłatnych telefonów zaufania w celu udzielania porad dzwoniącym, z zachowaniem poufności lub z należyтым poszanowaniem ich anonimowości, na temat wszelkich form przemocy objętych zakresem niniejszej Konwencji.

Artykuł 25 – Wsparcie dla ofiar przemocy seksualnej

Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki potrzebne do utworzenia odpowiednich, łatwo dostępnych centrów pomocy kryzysowej dla ofiar gwałtów lub przemocy seksualnej w liczbie wystarczającej do przeprowadzania badań medycznych i sądowych oraz udzielania ofiarom wsparcia pourazowego i pomocy psychologicznej.

Artykuł 26 - Ochrona i wsparcie dla dzieci będących świadkami przemocy

- 1 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki po to, aby podczas udzielania ofiarom ochrony i wsparcia w sposób należyty uwzględnić prawa i potrzeby dzieci będących świadkami wszelkich form przemocy objętych zakresem niniejszej Konwencji.
- 2 Środki podejmowane zgodnie z niniejszym artykułem obejmują dostosowaną do wieku pomoc psychologiczną dla dzieci będących świadkami wszelkich form przemocy objętych zakresem niniejszej Konwencji oraz wyrażają należyte poszanowanie dla najlepszych interesów dziecka.

Artykuł 27 – Zgłaszanie

Strony stosują konieczne środki, aby zachęcić wszystkie osoby będące świadkami popełnienia aktów przemocy objętych zakresem niniejszej Konwencji lub mających uzasadnione podstawy do sądenia, że tego typu akt może zostać popełniony lub że należy spodziewać się dalszych aktów przemocy, do zgłaszania tego typu informacji do właściwych organizacji lub organów.

Artykuł 28 – Zgłoszenia dokonywane przez profesjonalistów

Strony stosują konieczne środki po to, aby zasady poufności nałożone przez prawo wewnętrzne na określonych profesjonalistów nie stanowiły przeszkody dla możliwości dokonywania przez nich, w stosownych warunkach, zgłoszeń do właściwych organizacji lub organów w przypadku, jeśli mają rozsądne podstawy do sądenia, że poważny akt przemocy objęty zakresem niniejszej Konwencji został popełniony, a ponadto spodziewane są dalsze akty przemocy.

Rozdział V – Prawo materialne

Artykuł 29 – Procesy cywilne i środki zaradcze

- 1 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki w celu dostarczenia ofiarom odpowiednich cywilnych środków zaradczych przeciwko sprawcy przestępstwa.
- 2 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki w celu dostarczenia ofiarom, zgodnie z ogólnymi zasadami prawa międzynarodowego, odpowiednich cywilnych środków zaradczych przeciwko organom państw, które nie wypełniły swojego obowiązku podjęcia koniecznych środków zapobiegawczych lub ochronnych w ramach swoich uprawnień.

Artykuł 30 – Odszkodowanie

- 1 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki w celu zapewnienia ofiarom możliwości domagania się odszkodowania od sprawców wszelkich przestępstw ustanowionych zgodnie z niniejszą Konwencją.
- 2 Stosowne odszkodowanie od państwa przyznawane jest tym osobom, które doznały poważnych urazów ciała lub uszczerbku na zdrowiu, a szkoda nie zostanie pokryta z innych źródeł, tj. przez sprawcę, z ubezpieczenia lub świadczeń zdrowotnych bądź socjalnych finansowanych przez państwo. Powyższe stwierdzenie nie wyklucza prawa Stron do wnioskowania o cofnięcie wypłaty odszkodowania od sprawcy pod warunkiem należytego poszanowania bezpieczeństwa ofiary.
- 3 Środki zastosowane zgodnie z ustępem 2 zapewniają przyznanie odszkodowania w rozsądnym terminie.

Artykuł 31 – Opieka, prawo do odwiedzin i bezpieczeństwo

- 1 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki po to, aby przypadki przemocy objęte zakresem niniejszej Konwencji brane były pod uwagę podczas ustalania prawa do opieki nad dziećmi oraz prawa do ich odwiedzin.
- 2 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki po to, aby korzystanie z jakichkolwiek praw do odwiedzin lub praw do opieki nie stanowiło zagrożenia dla praw i bezpieczeństwa ofiary lub dzieci.

Artykuł 32 – Cywilne skutki małżeństw przymusowych

Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki w celu zapewnienia możliwości unieważnienia, anulowania lub rozwiązania małżeństw zawieranych pod przymusem bez niepotrzebnego obciążenia finansowego lub administracyjnego dla ofiary.

Artykuł 33 – Przemoc psychiczna

Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki po to, aby umyślne działania polegające na poważnym upośledzeniu integralności psychicznej danej osoby poprzez stosowanie przymusu lub pogroźek były uznawane za przestępstwo.

Artykuł 34 – Prześladowanie

Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki po to, aby umyślne działania polegające na wielokrotnym kierowaniu gróźb przeciwko drugiej osobie, w wyniku których dana osoba obawia się o swoje bezpieczeństwo, były uznawane za przestępstwo.

Artykuł 35 – Przemoc fizyczna

Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki po to, aby umyślne działania polegające na popełnianiu aktów przemocy fizycznej wobec drugiej osoby były uznawane za przestępstwo.

Artykuł 36 – Przemoc seksualna, w tym gwałt

- 1 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki po to, aby następujące umyślne działania były uznawane za przestępstwo:
 - a dopuszczanie się penetracji waginalnej, analnej lub oralnej o charakterze seksualnym ciała drugiej osoby przy pomocy jakiegokolwiek części ciała lub przedmiotu i bez przyzwolenia drugiej osoby;
 - b dopuszczanie się innych działań o charakterze seksualnym bez przyzwolenia drugiej osoby;
 - c nakłanianie drugiej osoby do dopuszczania się działań o charakterze seksualnym z osobą trzecią bez jej przyzwolenia.
- 2 Zgoda musi zostać udzielona dobrowolnie w wyniku wolnej woli danej osoby w kontekście otaczających okoliczności.
- 3 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki po to, aby postanowienia z ustępu 1 miały również zastosowanie do aktów popełnionych przeciwko byłym lub obecnym małżonkom lub partnerom uznanym za takowych zgodnie z prawem wewnętrznym.

Artykuł 37 – Małżeństwa przymusowe

- 1 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki po to, aby umyślne działania polegające na zmuszaniu osoby dorosłej lub dziecka do zawarcia małżeństwa były uznawane za przestępstwo.

- 2 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki po to, aby umyślne działania polegające na zwabieniu osoby dorosłej lub dziecka na terytorium państwa danej Strony lub państwa innego niż to, które zamieszkuje, z zamiarem zmuszenia takiej osoby dorosłej lub dziecka do zawarcia małżeństwa, były uznawane za przestępstwo.

Artykuł 38 – Okaleczanie żeńskich narządów płciowych

Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki po to, aby następujące umyślne działania były uznawane za przestępstwo:

- a wycinanie, zaszywanie lub jakiegokolwiek inne okaleczanie całości lub dowolnej części warg sromowych większych, warg sromowych mniejszych lub łechtaczki;
- b przymuszanie kobiety do poddania się któremukolwiek z działań wyszczególnionych w punkcie a;
- c zachęcanie lub przymuszanie dziewczyny do poddania się któremukolwiek z działań wyszczególnionych w punkcie a.

Artykuł 39 – Wymuszona aborcja i wymuszona sterylizacja

Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki po to, aby następujące umyślne działania były uznawane za przestępstwo:

- a przeprowadzanie aborcji bez uprzedniej i świadomej zgody kobiety;
- b wykonywanie zabiegu operacyjnego, którego celem lub skutkiem jest pozbawienie kobiety zdolności do naturalnej reprodukcji, bez jej uprzedniej i świadomej zgody lub zrozumienia procedury.

Artykuł 40 – Molestowanie seksualne

Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki po to, aby każda forma niechcianego werbalnego, niewerbalnego lub fizycznego postępowania o charakterze seksualnym, którego celem lub skutkiem jest naruszenie godności danej osoby, a w szczególności tworzenie onieśmielającego, wrogiego, degradującego, poniżającego lub obraźliwego środowiska, podlegała sankcjom karnym lub innym sankcjom prawnym.

Artykuł 41 – Pomocnictwo lub nakłanianie do przestępstwa i usiłowanie popełnienia przestępstwa

- 1 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki w celu ustanowienia jako przestępstwa, w przypadku jego umyślnego popełnienia, pomocnictwa lub nakłaniania do popełnienia przestępstw ustanowionych zgodnie z artykułami 33, 34, 35, 36, 37, 38a oraz 39 niniejszej Konwencji.
- 2 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki w celu ustanowienia jako przestępstwa, w przypadku jego naumyślnego popełnienia, usiłowania popełnienia przestępstw ustanowionych zgodnie z artykułami 35, 36, 37, 38a oraz 39 niniejszej Konwencji.

Artykuł 42 – Niedopuszczalne usprawiedliwienie przestępstw popełnionych w imię tzw. „honoru”

- 1 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki po to, aby w postępowaniu karnym wszczętym po popełnieniu któregokolwiek z aktów przemocy objętych zakresem niniejszej Konwencji kultura, zwyczaj, religia, tradycja lub tzw. „honor” nie były traktowane jako usprawiedliwienie dla tego typu aktów. Powyższe dotyczy w szczególności twierdzeń, że ofiara przekroczyła kulturowe, religijne, społeczne lub tradycyjne normy lub zwyczaje dotyczące odpowiedniego zachowania.
- 2 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze i inne środki po to, aby zachęcanie dziecka przez jakąkolwiek osobę do popełnienia któregokolwiek z aktów, o których mowa w ustępie 1, nie pomniejszało odpowiedzialności karnej takiej osoby za popełnione przez nią akty.

Artykuł 43 – Zastosowanie przestępstw karnych

Przestępstwa ustanowione zgodnie z niniejszą Konwencją mają zastosowanie bez względu na charakter relacji pomiędzy ofiarą a sprawcą.

Artykuł 44 – Jurysdykcja

- 1 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki w celu ustalenia jurysdykcji nad każdym przestępstwem ustanowionym zgodnie z niniejszą Konwencją w przypadku, kiedy przestępstwo popełnione zostało:
 - a na ich terytorium;
 - b na pokładzie statku pływającego pod ich banderą;
 - c na pokładzie statku powietrznego zarejestrowanego zgodnie z ich prawem;
 - d przez jednego z ich obywateli;
 - e przez osobę z miejscem stałego zamieszkania na ich terytorium.
- 2 Strony starają się zastosować konieczne środki ustawodawcze lub inne środki w celu ustalenia jurysdykcji nad każdym przestępstwem ustanowionym zgodnie z niniejszą Konwencją w przypadku, w którym przestępstwo to popełnione zostało przeciwko jednemu z ich obywateli lub przeciwko osobie z miejscem stałego zamieszkania na ich terytorium.
- 3 W celu ścigania przestępstw ustanowionych zgodnie z artykułami 36, 37, 38 i 39 niniejszej Konwencji Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki, aby zapewnić, że ich jurysdykcja nie podlega warunkowi, zgodnie z którym akty uznawane są za przestępstwo jedynie na terytorium, na którym zostały popełnione.
- 4 W celu ścigania przestępstw ustanowionych zgodnie z artykułami 36, 37, 38 i 39 niniejszej Konwencji Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki, aby zapewnić, że ich jurysdykcja w odniesieniu do postanowień z punktów d i e ustępu 1 nie podlega warunkowi, zgodnie z którym postępowanie może zostać wszczęte jedynie po zgłoszeniu przestępstwa przez ofiarę lub po podaniu przez państwo informacji o miejscu, w którym przestępstwo zostało popełnione.

- 5 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki w celu ustalenia jurysdykcji nad przestępstwami ustanowionymi zgodnie z niniejszą Konwencją w przypadkach, kiedy domniemany sprawca znajduje się na ich terytorium i jest wydany innej Stronie jedynie z uwagi na jego obywatelstwo.
- 6 W przypadku kiedy więcej niż jedna Strona rości prawo do jurysdykcji nad domniemanym przestępstwem ustanowionym zgodnie z niniejszą Konwencją, wówczas w stosownych przypadkach zaangażowane Strony konsultują się ze sobą w celu ustalenia najodpowiedniejszej jurysdykcji dla rozpatrzenia oskarżeń.
- 7 Z zastrzeżeniem ogólnych zasad prawa międzynarodowego niniejsza Konwencja nie wyłącza żadnej jurysdykcji karnej sprawowanej przez daną Stronę zgodnie z jej prawem wewnętrznym.

Artykuł 45 – Sankcje i środki zaradcze

- 1 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki po to, aby przestępstwa ustanowione zgodnie z niniejszą Konwencją podlegały karze w postaci skutecznych, proporcjonalnych i odwozujących od popełnienia podobnego przestępstwa sankcji, które uwzględniają jego wagę. Do powyższych sankcji zalicza się, w stosownych przypadkach, wyroki pozbawienia wolności, które mogą dać podstawę do ekstradycji.
- 2 Strony mogą stosować inne środki w odniesieniu do sprawców, takie jak:
 - monitorowanie lub nadzór nad osobami skazanymi;
 - pozbawienie praw rodzicielskich, w przypadku jeśli najlepszy interes dziecka, na który składać się może bezpieczeństwo ofiary, nie może zostać zagwarantowany w żaden inny sposób.

Artykuł 46 – Okoliczności obciążające

Strony stosują konieczne środki ustawodawcze i inne środki po to, aby następujące okoliczności, pod warunkiem, że nie stanowiły one wcześniej części elementów składowych przestępstwa, mogły, zgodnie z istotnymi postanowieniami prawa wewnętrznego, zostać uznane za okoliczności obciążające podczas wydawania wyroku w związku z przestępstwami ustanowionymi zgodnie z niniejszą Konwencją:

- a przestępstwo zostało popełnione przeciwko byłemu lub obecnemu małżonkowi lub partnerowi, uznanemu za takowego zgodnie z prawem wewnętrznym, przez członka rodziny, osobę mieszkającą razem z ofiarą lub osobę, która nadużyła swojej władzy;
- b przestępstwo lub przestępstwa powiązane były popełniane kilkakrotnie;
- c przestępstwo zostało popełnione przeciwko osobie bezbronnej z uwagi na konkretne okoliczności;
- d przestępstwo zostało popełnione przeciwko dziecku lub w jego obecności;
- e przestępstwo zostało popełnione przez dwie osoby lub więcej osób działających razem;
- f przestępstwo zostało poprzedzone przez lub towarzyszył mu skrajny poziom przemocy;

- g przestępstwo zostało popełnione przy użyciu lub z zagrożeniem użycia broni;
- h przestępstwo skutkowało wyrządzeniem ofierze poważnej szkody fizycznej lub psychicznej;
- i sprawca był wcześniej skazany za popełnianie przestępstw o podobnym charakterze.

Artykuł 47 – Wyroki wydane przez inną Stronę

Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki, aby w ustalaniu wyroku można było uwzględnić ostateczne wyroki wydane przez inną Stronę w związku z przestępstwami ustanowionymi zgodnie z niniejszą Konwencją.

Artykuł 48 – Zakaz stosowania obowiązkowych procesów alternatywnych metod rozwiązywania sporów lub wydawania wyroków

- 1 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki w celu zakazu stosowania obowiązkowych procesów alternatywnych metod rozwiązywania sporów, w tym mediacji i postępowań rozjemczych, w związku z wszelkimi formami przemocy objętymi zakresem niniejszej Konwencji.
- 2 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki po to, aby w przypadku nakazu zapłaty grzywny zdolność sprawcy do przyjęcia na siebie zobowiązań finansowych wobec ofiary została należycie wzięta pod uwagę.

Rozdział VI – Śledztwo, zaskarżanie, prawo proceduralne i środki ochronne

Artykuł 49 – Obowiązki ogólne

- 1 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki po to, aby śledztwa i postępowania sądowe związane z wszelkimi formami przemocy objętymi zakresem niniejszej Konwencji prowadzone były bez zbędnej zwłoki i z uwzględnieniem praw ofiary na wszystkich etapach postępowania karnego.
- 2 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki po to, by zgodnie z fundamentalnymi zasadami ochrony praw człowieka oraz mając na uwadze rozumienie przemocy uwarunkowane płcią zapewnić skuteczne wykrywanie i karanie przestępstw ustanowionych zgodnie z niniejszą Konwencją.

Artykuł 50 – Natychmiastowa reakcja, zapobieganie i ochrona

- 1 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki w celu dopilnowania, aby odpowiedzialne organy ścigania reagowały na wszystkie formy przemocy objęte zakresem niniejszej Konwencji w sposób terminowy i stosowny, oferując ofiarom odpowiednią i natychmiastową ochronę.

- 2 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki w celu dopilnowania, aby odpowiedzialne organy ścigania angażowały się w sposób terminowy i stosowny w zapobieganie i ochronę przed wszelkimi formami przemocy objętymi zakresem niniejszej Konwencji, w tym stosowanie środków zapobiegawczych i operacyjnych oraz zbieranie dowodów.

Artykuł 51 – Ocena ryzyka i zarządzanie ryzykiem

- 1 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki, aby zapewnić ocenę ryzyka śmiertelności, powagi sytuacji oraz ryzyka powtarzalności aktów przemocy przeprowadzaną przez wszelkie istotne organy w celu zarządzania ryzykiem oraz, w razie potrzeby, w celu udzielenia skoordynowanego bezpieczeństwa i wsparcia.
- 2 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki po to, aby ocena, o której mowa w ustępie 1, na wszystkich etapach śledztwa i stosowania środków ochronnych należycie uwzględniała to, czy sprawcy aktów przemocy objętych zakresem niniejszej Konwencji posiadają lub mają dostęp do broni palnej.

Artykuł 52 – Pilny nakaz eksmisji z zakazem zbliżania się

Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki po to, aby właściwe organy otrzymały upoważnienie do nakazania sprawcy przemocy domowej opuszczenia miejsca zamieszkania ofiary lub osoby zagrożonej, z zachowaniem dostatecznej długości opuszczenia, oraz do zakazania sprawcy wchodzenia na teren miejsca zamieszkania ofiary lub kontaktowania się z ofiarą lub osobą zagrożoną w przypadkach bezpośredniego zagrożenia. Środki podejmowane zgodnie z niniejszym artykułem traktują w sposób priorytetowy bezpieczeństwo ofiar lub osób zagrożonych.

Artykuł 53 – Zakaz zbliżania się lub nakaz ochrony

- 1 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki w celu zapewnienia możliwości skorzystania z odpowiednich zakazów zbliżania się lub nakazów ochrony przysługujących ofiarom wszelkich form przemocy objętych zakresem niniejszej Konwencji.
- 2 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki w celu zagwarantowania, że zakazy zbliżania się lub nakazy ochrony, o których mowa w ustępie 1:
 - są dostępne dla celów bezpośredniej ochrony i nie nakładają na ofiarę nieuzasadnionych obciążeń finansowych lub administracyjnych;
 - są wydawane na określony czas lub do momentu ich modyfikacji bądź uchylenia;
 - w koniecznych przypadkach, wydawane są przy udziale jednej strony ze skutkiem natychmiastowym;
 - są dostępne bez względu na inne postępowania prawne lub jako dodatek do nich;
 - mogą być przedstawiane w dalszych postępowaniach prawnych.

- 3 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki po to, aby przypadki naruszenia zakazów zbliżania się lub nakazów ochrony, wydanych zgodnie z ustępem 1, podlegały skutecznym, proporcjonalnym i odwołującym od popełnienia podobnego przestępstwa sankcjom karnym lub innym sankcjom prawnym.

Artykuł 54 – Śledztwo i dowody

Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki po to, aby we wszelkich postępowaniach cywilnych lub karnych dowody dotyczące historii seksualnej i zachowania ofiary dozwolone były jedynie w przypadkach istotnych i koniecznych.

Artykuł 55 – Postępowania *ex parte* i *ex officio*

- 1 Strony czuwają nad tym, aby dochodzenia lub oskarżenia wnoszone w odniesieniu do przestępstw ustanowionych zgodnie z artykułami 35, 36, 37, 38 i 39 niniejszej Konwencji nie były w pełni zależne od zgłoszenia lub skargi złożonych przez ofiarę w przypadku, jeśli przestępstwo zostało popełnione w całości lub w części na ich terytorium oraz aby postępowania były kontynuowane nawet w przypadku wycofania oświadczenia lub skargi przez ofiarę.
- 2 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki w celu umożliwienia, zgodnie z warunkami przewidzianymi ich prawem wewnętrznym, organizacjom rządowym i pozarządowym oraz doradcom ds. przemocy domowej udzielenia pomocy i/lub wsparcia ofiarom, na ich prośbę, w trakcie śledztw i postępowań sądowych w związku z przestępstwami ustanowionymi zgodnie z niniejszą Konwencją.

Artykuł 56 – Środki ochrony

- 1 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki w celu ochrony praw i interesów ofiar, w tym ich szczególnych potrzeb jako świadków, na wszystkich etapach śledztw i postępowań sądowych, a w szczególności poprzez:
 - a zabieganie o ich ochronę, w tym ochronę ich rodzin i świadków, przed zastraszaniem, odwetem i powtórą wiktylizacją;
 - b dopilnowanie, aby ofiary informowane były, przynajmniej w przypadkach zagrożenia ofiar i rodziny, o ucieczce lub tymczasowym bądź definitywnym wypuszczeniu sprawcy z więzienia;
 - c informowanie ich, na warunkach przewidzianych prawem wewnętrznym, o przysługujących im prawach oraz służbach i o działaniach kontrolnych poczynionych w związku z ich skargą, o zarzutach, ogólnym postępie w śledztwie i postępowaniu, o ich roli w tych działaniach, jak również o rezultacie działań związanych z ich przypadkiem;
 - d udzielenie ofiarom możliwości, w sposób zgodny z zasadami proceduralnymi prawa wewnętrznego, uczestniczenia w przesłuchaniu, dostarczenia dowodów oraz przedstawienia i rozpatrzenia ich poglądów, potrzeb i obaw w sposób bezpośredni lub za pomocą pośrednika;

- e zapewnienie ofiarom odpowiednich usług wsparcia, dzięki którym ich prawa i interesy mogą zostać należycie przedstawione i wzięte pod uwagę;
 - f dopilnowanie, aby podjęto środki w celu ochrony prywatności i wizerunku ofiary;
 - g zapewnienie, w miarę możliwości, braku kontaktu pomiędzy ofiarami i sprawcami na terenie sądu i organu ścigania;
 - h udostępnianie ofiarom niezależnych i kompetentnych ekspertów w przypadku, kiedy ofiary są stronami w postępowaniu lub kiedy dostarczają dowody;
 - i udzielenie ofiarom możliwości składania zeznań, zgodnie z zasadami przewidzianymi w ich prawie wewnętrznym, na sali sądowej bez swojej obecności lub co najmniej bez obecności domniemanego sprawcy, a w szczególności poprzez zastosowanie odpowiednich technik komunikacji tam, gdzie są one dostępne.
- 2 Dziecko będące ofiarą lub dziecko będące świadkiem przemocy wobec kobiet i przemocy domowej jest objęte, w stosownych przypadkach, specjalnymi środkami ochrony, które uwzględniają najlepszy interes dziecka.

Artykuł 57 – Pomoc prawna

Strony gwarantują ofiarom prawo do uzyskania pomocy prawnej oraz do bezpłatnego wsparcia prawnego na warunkach przewidzianych ich prawem wewnętrznym.

Artykuł 58 – Zasada przedawnienia

Strony stosują konieczne środki ustawodawcze i inne środki po to, aby zasada przedawnienia dotycząca wszczęcia jakiegokolwiek postępowania prawnego w odniesieniu do przestępstw ustanowionych zgodnie z artykułami 36, 37, 38 i 39 niniejszej Konwencji obowiązywała przez okres wystarczający i współmierny do powagi danego przestępstwa, w celu umożliwienia skutecznego wszczęcia postępowania po osiągnięciu pełnoletniości przez ofiarę.

Rozdział VII – Migracja i azyl

Artykuł 59 – Status rezydenta

- 1 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki po to, aby ofiary, których status rezydenta zależy od statusu jej małżonka lub partnera uznanego za takowego zgodnie z prawem wewnętrznym, w przypadku rozwiązania ich małżeństwa lub związku otrzymały, w szczególnie trudnych okolicznościach, na podstawie złożonego wniosku, niezależne pozwolenie na pobyt bez względu na czas trwania małżeństwa lub związku. Warunki związane z udzielaniem i okresem obowiązywania niezależnego pozwolenia na pobyt ustalane są zgodnie z prawem wewnętrznym.

- 2 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki, aby zapewnić ofiarom możliwość skorzystania z zawieszenia procedury wydalenia z kraju wszczętej w związku ze statusem rezydenta zależnego od małżonka lub partnera uznanego za takowego zgodnie z prawem wewnętrznym, w celu umożliwienia ofiarom złożenia wniosku o niezależne pozwolenie na pobyt.
- 3 Strony wystawiają ofiarom podlegające przedłużeniu pozwolenie na pobyt w jednej z następujących sytuacji lub w obu sytuacjach:
 - a kiedy właściwy organ uzna, że ich pobyt jest niezbędny z uwagi na sytuację osobistą;
 - b kiedy właściwy organ uzna, że ich pobyt jest niezbędny dla celów współpracy z właściwymi organami podczas śledztwa lub postępowania karnego.
- 4 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki po to, aby ofiary małżeństwa przymuszonego przywiezione do innego kraju w celu zawarcia małżeństwa lub osoby, które w wyniku takiego małżeństwa utraciły swój status rezydenta w kraju ich stałego pobytu, mogły odzyskać rzeczony status.

Artykuł 60 – Wnioski o azyl uwarunkowane płcią

- 1 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki po to, aby uwarunkowana płcią przemoc wobec kobiet była uważana za formę prześladowania w rozumieniu artykułu 1A ust. 2 Konwencji dotyczącej statusu uchodźców z roku 1951 oraz za formę poważnej krzywdy uprawniającej do skorzystania z ochrony uzupełniającej.
- 2 Strony czuwają nad tym, aby wszystkie zawarte w Konwencji powody były interpretowane z uwzględnieniem płci oraz w przypadku, kiedy istnieje obawa prześladowania z co najmniej jednego z tych powodów, wnioskodawcy otrzymali status uchodźcy zgodnie ze stosownymi i istotnymi instrumentami.
- 3 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki w celu opracowania procedur przyjmowania wniosków z uwzględnieniem płci oraz usług wsparcia dla osób ubiegających się o azyl, jak również procedur udzielania azylu uwzględniających płć, w tym procedur dotyczących określania statusu uchodźcy i wnioskowania o ochronę międzynarodową.

Artykuł 61 – Zasada non-refoulement

- 1 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki w celu poszanowania zasady non-refoulement zgodnie z istniejącymi obowiązkami uwzględnionymi w prawie międzynarodowym.
- 2 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze i inne środki po to, aby ofiary przemocy wobec kobiet, które potrzebują ochrony, nie były w żadnym wypadku i bez względu na ich status lub miejsce zamieszkania odsyłane do żadnego kraju, w którym ich życie mogłoby być zagrożone lub w którym mogłoby zostać poddane torturom lub niehumanicznemu bądź degradującemu traktowaniu lub karze.

Rozdział VIII – Współpraca międzynarodowa

Artykuł 62 – Obowiązki ogólne

- 1 Strony współpracują ze sobą zgodnie z postanowieniami niniejszej Konwencji oraz poprzez stosowanie istotnych międzynarodowych i regionalnych instrumentów z zakresu współpracy w kwestiach cywilnych i karnych, porozumień zawartych na podstawie jednolitego lub wzajemnego ustawodawstwa i praw wewnętrznych, w możliwie największym zakresie, w celu:
 - a zapobiegania, zwalczania i ścigania wszelkich form przemocy objętych zakresem niniejszej Konwencji;
 - b ochrony ofiar i udzielania wsparcia ofiarom;
 - c prowadzenia śledztw lub postępowań w związku z przestępstwami ustanowionymi zgodnie z niniejszą Konwencją;
 - d egzekwowania istotnych wyroków w sprawach cywilnych i karnych wydanych przez organy sądowe Stron, w tym nakazów ochrony.
- 2 Strony stosują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki po to, aby ofiary przestępstwa ustanowionego zgodnie z niniejszą Konwencją i popełnionego na terytorium państwa Strony innego niż to, które zamieszkują, mogły wnieść skargę do właściwych organów państwa, które zamieszkują.
- 3 Jeśli Strona, która obecnością traktatu warunkuje traktatem udzielenie wzajemnego wsparcia prawnego w sprawach karnych, ekstradycji lub egzekucji wyroków wydanych w sprawach cywilnych lub karnych nałożonych przez inną Stronę niniejszej Konwencji, otrzyma prośbę o nawiązanie tego typu współpracy prawnej od Strony, z którą nie zawarła takiego traktatu, wówczas może ona uznać niniejszą Konwencję za podstawę prawną udzielenia wzajemnego wsparcia prawnego w sprawach karnych, ekstradycji lub egzekucji wyroków wydanych w sprawach cywilnych lub karnych nałożonych przez inną Stronę w odniesieniu do przestępstw ustanowionych zgodnie z niniejszą Konwencją.
- 4 Strony starają się uwzględnić, w stosownych przypadkach, kwestie zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej w programach wspierania rozwoju opracowanych na rzecz państw trzecich, w tym poprzez zawieranie dwustronnych i wielostronnych umów z państwami trzecimi w celu zapewnienia ochrony ofiar zgodnie z ustępem 5 artykułu 18.

Artykuł 63 – Środki dotyczące osób zagrożonych

W przypadku kiedy dana Strona, na podstawie dostępnych sobie informacji, ma uzasadnione podstawy do podejrzeń, że dana osoba jest w sposób bezpośredni narażona na ryzyko któregośkolwiek z aktów przemocy, o których mowa w artykułach 36, 37, 38 i 39 niniejszej Konwencji, na terytorium państwa innej Strony, wówczas Strona posiadająca powyższe informacje zachęcana jest do bezzwłocznego ich przekazania drugiej Stronie w celu zapewnienia podjęcia odpowiednich środków ochronnych. W stosownych przypadkach informacje te zawierają dane szczegółowe na temat istniejących środków pomocy dla osoby znajdującej się w sytuacji zagrożenia.

Artykuł 64 – Informacje

- 1 Strona wezwana do udzielenia informacji niezwłocznie informuje Stronę wnioskującą o ostatecznym wyniku działań podejmowanych zgodnie z niniejszym rozdziałem. Ponadto Strona wezwana niezwłocznie informuje Stronę wnioskującą o wszelkich okolicznościach, które uniemożliwiają przeprowadzenie poszukiwanych działań lub które mogą w sposób istotny je opóźnić.
- 2 Strona może, w ramach prawa wewnętrznego i bez wcześniejszego wniosku, przekazać innej Stronie informacje uzyskane w wyniku swojego własnego śledztwa, jeśli stwierdzi, że ujawnienie takich informacji może pomóc Stronie otrzymującej te informacje w zapobieganiu przestępstw kryminalnych ustanowionych zgodnie z niniejszą Konwencją lub we wszczęciu lub przeprowadzeniu śledztw lub postępowań dotyczących takich przestępstw kryminalnych lub jeśli stwierdzi, że ich ujawnienie może prowadzić do złożenia prośby o współpracę przez taką Stronę zgodnie z postanowieniami niniejszego rozdziału.
- 3 Strona otrzymująca jakiegokolwiek informacje zgodnie z ustępem 2 dostarcza je do właściwych organów w celu umożliwienia wszczęcia ewentualnego postępowania lub w celu uwzględnienia tych informacji w stosownych postępowaniach cywilnych i karnych.

Artykuł 65 – Ochrona danych

Dane osobowe są przechowywane i wykorzystywane zgodnie z zobowiązaniami podjętymi przez Strony w ramach Konwencji o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych osobowych (ETS nr 108).

Rozdział IX – Mechanizm monitoringu

Artykuł 66 – Grupa ekspertów ds. działań na rzecz zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej

- 1 Grupa ekspertów ds. działań na rzecz zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (zwana dalej „GREVIO”) monitoruje proces wdrażania postanowień niniejszej Konwencji przez Strony.
- 2 GREVIO składa się z co najmniej 10 członków i maksymalnie 15 członków, przy uwzględnieniu równowagi płci i równowagi geograficznej, jak również multidyscyplinarnej wiedzy specjalistycznej. Członkowie grupy wybierani są przez Komitet Stron spośród kandydatów wyznaczonych przez Strony na czteroletnią kadencję z możliwością jej jednokrotnego przedłużenia i są wybierani spośród obywateli państwa poszczególnych Stron.
- 3 Wstępne wybory 10 członków zostaną przeprowadzone w ciągu jednego roku od wejścia w życie niniejszej Konwencji. Wybory pięciu dodatkowych członków zostaną przeprowadzone po 25. ratyfikacji lub przystąpieniu.
- 4 Wybory członków GREVIO odbywają się w oparciu o poniższe zasady:

- a członkowie wybierani są zgodnie z przejrzystą procedurą spośród osób o wysokim standardzie moralnym, znanych z uwagi na ich uznane kompetencje w obszarze praw człowieka, równości płci, przemocy wobec kobiet i przemocy domowej lub wsparcia i ochrony ofiar lub osób, które zaprezentowały swoje doświadczenie w obszarach ujętych w niniejszej Konwencji;
 - b każdy z członków GREVIO musi być obywatelem innego państwa;
 - c członkowie muszą reprezentować główne systemy prawne;
 - d członkowie muszą reprezentować stosownych działaczy i organy funkcjonujące w obszarze przemocy wobec kobiet i przemocy domowej;
 - e członkowie działają w ramach swoich własnych kompetencji, są niezależni i bezstronni podczas wykonywania swoich funkcji oraz są w stanie w sposób wydajny wykonywać swoje obowiązki;
- 5 Procedura wyboru członków GREVIO zostanie ustalona przez Komitet Ministrów Rady Europy po konsultacji ze Stronami i uzyskaniu ich jednomyślnej zgody w ciągu sześciu miesięcy od wejścia w życie niniejszej Konwencji.
 - 6 GREVIO przyjmie swoje własne zasady postępowania.
 - 7 Członkowie GREVIO i inni członkowie delegacji realizujący wizyty w poszczególnych państwach zgodnie z postanowieniami ustępów 9 i 14 artykułu 68, korzystają z przywilejów i immunitetów ustanowionych w załączniku do niniejszej Konwencji.

Artykuł 67 – Komitet Stron

- 1 Komitet Stron składa się z przedstawicieli Stron niniejszej Konwencji.
- 2 Komitet Stron zwoływany jest przez Sekretarza Generalnego Rady Europy. Pierwsze spotkanie Komitetu odbędzie się w ciągu jednego roku od wejścia w życie niniejszej Konwencji w celu wyłonienia członków GREVIO. Kolejne spotkania Komitetu odbywać się będą na każdorazowe żądanie jednej trzeciej Stron, Przewodniczącego Komitetu Stron lub Sekretarza Generalnego.
- 3 Komitet Stron przyjmie swoje własne zasady postępowania.

Artykuł 68 – Procedura

- 1 Strony dostarczają Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy, na podstawie kwestionariusza przygotowanego przez GREVIO, sprawozdanie na temat środków ustawodawczych i innych środków wprowadzających w życie postanowienia niniejszej Konwencji, w celu ich rozpatrzenia przez GREVIO.
- 2 GREVIO rozpatruje sprawozdanie dostarczone zgodnie z ustępem 1 wraz z przedstawicielami danej Strony.

- 3 Późniejsze procedury oceny są podzielone na rundy, których długość ustalana jest przez GREVIO. Na początku każdej rundy GREVIO wybiera konkretne postanowienia, o które oparta będzie procedura oceny, i rozsyła kwestionariusz.
- 4 GREVIO definiuje odpowiednie środki potrzebne do przeprowadzenia procedury monitoringu. W szczególności, GREVIO może przyjąć kwestionariusz dla każdej rundy oceny, który może stanowić podstawę procedury oceny wdrożeń wykonanych przez Strony. Kwestionariusz ten adresowany jest do wszystkich Stron. Strony odpowiadają na rzeczony kwestionariusz, jak również na wszelkie prośby o udzielenie informacji skierowane przez GREVIO.
- 5 GREVIO może otrzymywać informacje na temat wdrażania postanowień Konwencji od organizacji pozarządowych i społeczeństwa obywatelskiego, jak również od instytucji państwowych zajmujących się ochroną praw człowieka.
- 6 GREVIO w należyły sposób bierze pod uwagę istniejące informacje udostępnione przez inne regionalne i międzynarodowe instrumenty i organy z obszarów wchodzących w zakres niniejszej Konwencji.
- 7 Podczas przyjmowania kwestionariusza dla celów każdej rundy oceny, GREVIO w należyły sposób bierze pod uwagę istniejące zbiory danych i badania Stron, o których mowa w artyku 11 niniejszej Konwencji.
- 8 GREVIO może otrzymać informacje na temat wdrożenia postanowień Konwencji od Komisarza Praw Człowieka Rady Europy, Zgromadzenia Parlamentarnego oraz istotnych wyspecjalizowanych organów Rady Europy, jak również tych ustanowionych na podstawie innych instrumentów międzynarodowych. Skargi składane do tych organów i ich rezultaty zostaną udostępnione GREVIO.
- 9 GREVIO może dodatkowo zorganizować, we współpracy z organami państw oraz dzięki wsparciu ze strony niezależnych ekspertów państwowych, wizyty w poszczególnych państwach w przypadku jeśli uzyskane informacje nie są wystarczające lub w przypadkach, o których mowa w ustępie 14. Podczas tych wizyt GREVIO może korzystać ze wsparcia specjalistów z poszczególnych obszarów.
- 10 GREVIO przygotowuje projekt sprawozdania zawierający analizę na temat wdrożenia postanowień, o które oparta jest ocena, jak również sugestie i propozycje dotyczące sposobu, w jaki dana Strona może radzić sobie ze zidentyfikowanymi problemami. Projekt sprawozdania jest przekazywany Stronie, która podlega ocenie, w celu uzyskania komentarzy. Komentarze są brane pod uwagę przez GREVIO w fazie przyjmowania własnego sprawozdania.
- 11 Na podstawie wszystkich otrzymanych informacji i komentarzy od Stron, GREVIO przyjmie swoje sprawozdanie i wnioski dotyczące środków zastosowanych przez daną Stronę w celu wdrożenia postanowień niniejszej Konwencji. Sprawozdanie te wraz z wnioskami jest przesyłane do danej Strony oraz do Komitetu Stron. Sprawozdanie i wnioski GREVIO są publikowane po ich przyjęciu wraz z ewentualnymi komentarzami danej Strony.

- 12 Z zastrzeżeniem procedury ujętej w ustępach od 1 do 8, Komitet Stron może przyjąć, na podstawie sprawozdania i wniosków GREVIO, zalecenia adresowane do danej Strony (a) na temat środków, jakie należy zastosować w celu wdrożenia wniosków GREVIO, w razie konieczności ustalając termin złożenia informacji na temat ich wdrożenia, oraz (b) zakładające promowanie współpracy z daną Stroną w celu lepszego wdrożenia postanowień niniejszej Konwencji.
- 13 W przypadku jeśli GREVIO otrzyma wiarygodne informacje wskazujące na sytuację, w której problemy wymagają natychmiastowej uwagi w celu zapobieżenia lub ograniczenia skali lub ilości przypadków poważnego naruszenia Konwencji, wówczas może poprosić o pilne złożenie specjalnego sprawozdania na temat środków zastosowanych w celu zapobieżenia poważnym, potężnym lub trwałym schematom przemocy wobec kobiet.
- 14 Biorąc pod uwagę informacje dostarczone przez daną Stronę, jak również wszelkie inne wiarygodne informacje do, których ma dostęp, GREVIO może wyznaczyć jednego lub kilku swoich członków do przeprowadzenia dochodzenia i do sporządzenia pilnego sprawozdania dla GREVIO. W koniecznych przypadkach oraz za zgodą Strony, dochodzenie może uwzględniać wizytę na terytorium jej państwa.
- 15 Po przebadaniu ustaleń z dochodzenia, o którym mowa w ustępie 14, GREVIO przekazuje powyższe ustalenia danej Stronie oraz, w stosownych przypadkach, Komitetowi Stron i Komitetowi Ministrów Rady Europy wraz z ewentualnymi komentarzami i zaleceniami.

Artykuł 69 – Zalecenia ogólne

GREVIO może przyjąć, w stosownych przypadkach, zalecenia ogólne dotyczące wdrożenia postanowień niniejszej Konwencji.

Artykuł 70 – Zaangażowanie parlamentarne w monitoring

- 1 Parlamenti poszczególnych państw są zapraszane do uczestniczenia w monitorowaniu środków zastosowanych w celu wdrożenia niniejszej Konwencji.
- 2 Strony przedstawiają sprawozdania GREVIO w swoich własnych parlamentach krajowych.
- 3 Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy jest zapraszane do regularnej inwentaryzacji wdrożenia niniejszej Konwencji.

Rozdział X – Relacje z innymi instrumentami międzynarodowymi

Artykuł 71 – Relacje z innymi instrumentami międzynarodowymi

- 1 Niniejsza Konwencja nie może mieć wpływu na obowiązki wynikające z innych instrumentów międzynarodowych, w których Strony niniejszej Konwencji są lub będą Stronami, a które zawierają postanowienia dotyczące kwestii uwzględnionych w niniejszej Konwencji.
- 2 Strony niniejszej Konwencji mogą zawierać między sobą umowy dwustronne lub wielostronne w sprawach będących przedmiotem niniejszej Konwencji w celu uzupełnienia lub wzmocnienia jej postanowień lub w celu ułatwienia zastosowania zasad w niej zawartych.

Rozdział XI – Zmiany Konwencji

Rozdział 72 – Zmiany

- 1 Każda propozycja zmiany niniejszej Konwencji przedstawiona przez Stronę zostanie zakomunikowana Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy oraz przekazana przez nią do państw członkowskich Rady Europy, wszystkich sygnatariuszy, państw Unii Europejskiej, wszystkich państw zaproszonych do podpisania niniejszej Konwencji zgodnie z postanowieniami artykułu 75 oraz do każdego państwa zaproszonego do przystąpienia do niniejszej Konwencji zgodnie z postanowieniami artykułu 76.
- 2 Komitet Ministrów Rady Europy rozważy zaproponowaną zmianę i, po konsultacjach ze Stronami niniejszej Konwencji niebędącymi członkami Rady Europy, może przyjąć zmianę większością głosów, o której mowa w artykule 20d Statutu Rady Europy.
- 3 Tekst każdej zmiany przyjętej przez Komitet Ministrów zgodnie z ustępem 2 zostanie przekazany Stronom do przyjęcia.
- 4 Każda zmiana przyjęta zgodnie z ustępem 2 wejdzie w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie okresu jednego miesiąca od dnia, w którym wszystkie Strony poinformowały Sekretarza Generalnego o jej przyjęciu.

Rozdział XII – Postanowienia końcowe

Artykuł 73 – Moc prawna niniejszej Konwencji

Postanowienia niniejszej Konwencji stosowane są bez szkody dla postanowień prawa wewnętrznego i wiążących instrumentów międzynarodowych, które zostały już wcześniej wprowadzone w życie, zgodnie z którymi bardziej korzystne prawa przysługują lub mogłyby zostać przyznane osobom w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przemocy wobec kobiet i przemocy domowej.

Artykuł 74 – Rozwiązywanie sporów

- 1 Strony dowolnego sporu, który może powstać w związku z zastosowaniem lub interpretacją postanowień niniejszej Konwencji, w pierwszej kolejności dążą do jego rozwiązania w drodze negocjacji, postępowania rozjemczego, arbitrażu lub przy użyciu innych metod pokojowego rozwiązywania sporów zaakceptowanych przez obie strony.
- 2 Komitet Ministrów Rady Europy może ustanowić procedury rozwiązywania sporów do użytku Stron w przypadku, jeśli wyrażą na to zgodę.

Artykuł 75 – Podpisanie i wejście w życie

- 1 Niniejsza Konwencja jest otwarta do podpisu dla państw członkowskich Rady Europy, dla państw niebędących członkami Rady Europy, które uczestniczyły w jej opracowaniu oraz dla państw Unii Europejskiej.

- 2 Niniejsza Konwencja podlega ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu. Instrumenty ratyfikacyjne, przyjęcia lub zatwierdzenia składane są Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy.
- 3 Niniejsza Konwencja wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie okresu trzech miesięcy od dnia, w którym 10 sygnatariuszy, w tym co najmniej osiem państw członkowskich Rady Europy, wyraziło zgodę na podporządkowanie się niniejszej Konwencji zgodnie z postanowieniami ustępu 2.
- 4 W odniesieniu do każdego państwa, o którym mowa w ustępie 1, lub do państw Unii Europejskiej, które w późniejszym okresie zgodzi się na podporządkowanie się niniejszej Konwencji, Konwencja wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od dnia złożenia instrumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia lub zatwierdzenia.

Artykuł 76 – Przystąpienie do Konwencji

- 1 Po wejściu w życie niniejszej Konwencji, Komitet Ministrów Rady Europy może, po zasięgnięciu opinii Stron niniejszej Konwencji i uzyskaniu ich jednomyślnej zgody, zaprosić każde państwo niebędące członkiem Rady Europy, które nie uczestniczyło w opracowaniu niniejszej Konwencji, do przystąpienia do niej w drodze decyzji podjętej większością, o której mowa w artykule 20d Statutu Rady Europy, i w przypadku jednomyślnego wyniku głosowania przedstawicieli Stron upoważnionych do zasiadania w Komitecie Ministrów.
- 2 W odniesieniu do każdego przystępującego państwa Konwencja wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od dnia złożenia instrumentu przystąpienia u Sekretarza Generalnego Rady Europy.

Artykuł 77 – Terytorialny zakres stosowania

- 1 Każde państwo lub państwo Unii Europejskiej może w chwili podpisania lub składania instrumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia wskazać terytorium lub terytoria, do których niniejsza Konwencja będzie miała zastosowanie.
- 2 Każda Strona może w dowolnym późniejszym terminie i w drodze oświadczenia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy rozszerzyć zakres stosowania niniejszej Konwencji na każde inne terytorium wymienione w tymże oświadczeniu oraz terytorium, za którego stosunki międzynarodowe dana Strona jest odpowiedzialna lub w imieniu którego upoważniona jest podejmować zobowiązania. W odniesieniu do rzeczonoego terytorium Konwencja wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od dnia otrzymania rzeczonoego oświadczenia przez Sekretarza Generalnego Rady Europy.
- 3 Każde oświadczenie złożone na podstawie dwóch poprzednich ustępów może, w odniesieniu do każdego terytorium określonego w takim oświadczeniu, zostać wycofane w drodze powiadomienia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy. Wycofanie staje się skuteczne pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od dnia otrzymania rzeczonoego powiadomienia przez Sekretarza Generalnego.

Artykuł 78 – Zastrzeżenia

- 1 Nie można składać żadnych zastrzeżeń w stosunku do jakiegokolwiek postanowienia niniejszej Konwencji, z wyjątkiem zastrzeżeń o których mowa w ustępach 2 i 3.
- 2 Każde państwo lub państwo Unii Europejskiej może w chwili podpisania lub składania instrumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, w drodze oświadczenia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy, oświadczyć, że zastrzega sobie prawo do rezygnacji z zastosowania lub do zastosowania jedynie w konkretnych przypadkach lub warunkach postanowień ujętych w:
 - artykule 30, ustęp 2;
 - artykule 44, ustępy 1e, 3 i 4;
 - artykule 55, ustęp 1 w odniesieniu do artykułu 35 dotyczącego wykroczeń;
 - artykuły 58 w odniesieniu do artykułów 37, 38 i 39;
 - artykuły 59.
- 3 Każde państwo lub państwo Unii Europejskiej może w chwili podpisania lub składania instrumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, w drodze oświadczenia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy, oświadczyć, że zastrzega sobie prawo do zastosowania sankcji innych niż karne zamiast sankcji karnych w odniesieniu do zachowań określonych w artykułach 33 i 34.
- 4 Każda Strona może w całości bądź częściowo wycofać swoje zastrzeżenie w drodze oświadczenia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy. Oświadczenie to wchodzi w życie w dniu jego dostarczenia do Sekretarza Generalnego.

Artykuł 79 – Okres obowiązywania i przegląd zastrzeżeń

- 1 Zastrzeżenia, o których mowa w ustępach 2 i 3 artykułu 78, obowiązują przez okres pięciu lat od daty wejścia w życie niniejszej Konwencji w odniesieniu do danej Strony. Niemniej jednak tego typu zastrzeżenia mogą zostać przedłużone o takie same okresy obowiązywania.
- 2 Osiemnaście miesięcy przed datą wygaśnięcia zastrzeżenia Sekretariat Generalny Rady Europy powiadomi daną Stronę o jego wygaśnięciu. Nie później niż trzy miesiące przed jego wygaśnięciem dana Strona powiadomi Sekretarza Generalnego o zamiarze podtrzymania, zmiany lub wycofania swojego zastrzeżenia. W przypadku braku powiadomienia danej Strony Sekretariat Generalny poinformuje rzeczoną Stronę o tym, że jej zastrzeżenie zostało uznane za automatycznie przedłużone na okres sześciu miesięcy. W przypadku braku powiadomienia przez daną Stronę o jej zamiarze podtrzymania lub modyfikacji swojego zastrzeżenia przed upływem powyższego okresu zastrzeżenie to traci swoją ważność.
- 3 Jeśli Strona przedstawi zastrzeżenie zgodnie z ustępami 2 i 3 artykułu 78, wówczas dostarczy, przed jego przedłużeniem lub na żądanie, uzasadnienie do GREVIO na temat podstaw przedłużenia.

Artykuł 80 – Wypowiedzenie

- 1 Każda Strona może w dowolnym czasie wypowiedzieć niniejszą Konwencję przy pomocy powiadomienia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy.
- 2 Wypowiedzenie staje się skuteczne pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od dnia otrzymania rzeczonego powiadomienia przez Sekretarza Generalnego.

Artykuł 81 – Powiadomienia

Sekretarz Generalny Rady Europy powiadamia państwa członkowskie Rady Europy, państwa niebędące członkami Rady Europy, które uczestniczyły w opracowaniu Konwencji, wszystkich sygnatariuszy, każdą Stronę, państwa Unii Europejskiej oraz każde państwo zaproszone do przystąpienia do niniejszej Konwencji o:

- a każdym podpisie;
- b złożeniu każdego instrumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia;
- c każdej dacie wejścia w życie niniejszej Konwencji zgodnie z artykułami 75 i 76;
- d każdej zmianie przyjętej zgodnie z artykułem 72 oraz o dacie wejścia w życie takiej zmiany;
- e każdym zastrzeżeniu i wycofaniu zastrzeżenia przeprowadzonym zgodnie z artykułem 78;
- f każdym wypowiedzeniu przeprowadzonym zgodnie z postanowieniami artykułu 80;
- g każdym innym akcie, powiadomieniu lub komunikacie dotyczącym niniejszej Konwencji.

Na dowód czego niżej podpisani, będąc do tego należycie upoważnieni, podpisali niniejszą Konwencję.

Sporządzono w Stambule, dnia 11 maja 2011 r. w języku angielskim i francuskim, przy czym oba teksty są jednakowo autentyczne, w jednym egzemplarzu, który zostanie złożony w archiwach Rady Europy. Sekretarz Generalny Rady Europy przekaże uwierzytelnione odpisy każdemu państwu członkowskiemu Rady Europy, państwom niebędącym członkami Rady Europy, które uczestniczyły w opracowaniu niniejszej Konwencji, państwom Unii Europejskiej oraz każdemu państwu zaproszonemu do przystąpienia do niniejszej Konwencji.

Załącznik – Przywileje i immunitety (Artykuł 66)

- 1 Niniejszy załącznik ma zastosowanie do członków GREVIO, o których mowa w artykule 66 Konwencji, oraz do innych członków delegacji składających wizyty w poszczególnych państwach. Dla celów niniejszego załącznika termin „inni członkowie delegacji składających wizyty w poszczególnych państwa” oznacza niezależnych ekspertów państwowych oraz specjalistów, o których mowa w ustępie 9 artykułu 68 Konwencji, członków personelu Rady Europy oraz tłumaczy zatrudnianych przez Radę Europy towarzyszących GREVIO, podczas ich wizyt w poszczególnych państwach.
- 2 Członkowie GREVIO i inni członkowie delegacji składających wizyty w poszczególnych państwach podczas sprawowania swoich funkcji związanych z przygotowaniem i przeprowadzaniem wizyt w poszczególnych państwach, jak również z późniejszymi działaniami kontrolnymi, korzystają z następujących przywilejów i immunitetów:
 - a immunitet chroniący przed aresztowaniem lub zatrzymaniem oraz zajęciem bagażu osobistego, a także immunitet chroniący przed dowolnym procesem prawnym w odniesieniu do wypowiedzi ustnych lub pisemnych oraz wszelkich działań wykonywanych w ramach oficjalnych kompetencji członków;
 - b zwolnienie od wszelkich ograniczeń swobody przemieszczania się podczas opuszczania i powrotu do kraju zamieszkania oraz wjazdu i wyjazdu z kraju, w których pełnią swoje funkcje, jak również zwolnienie od formalności dotyczących rejestracji cudzoziemców w państwach, w których składają wizytę lub przez które przejeżdżają podczas wykonywania swoich funkcji.
- 3 Podczas podróży podejmowanych przy wykonywaniu funkcji członkom GREVIO i innym członkom delegacji składającym wizyty w poszczególnych państwach zostają przyznane, w zakresie kontroli celnej i walutowej, takie same udogodnienia, jakie są przyznawane przedstawicielom rządów zagranicznych podczas ich czasowych misji oficjalnych.
- 4 Dokumenty dotyczące oceny wdrożenia Konwencji przewożone przez członków GREVIO i innych członków delegacji składających wizyty w poszczególnych państwach są nienaruszalne pod warunkiem, że dotyczą będą działalności GREVIO. Korespondencja oficjalna GREVIO lub oficjalne komunikaty członków GREVIO i innych członków delegacji składających wizyty w poszczególnych państwach nie może podlegać zatrzymaniu bądź cenzurze.
- 5 W celu zapewnienia członkom GREVIO i innym członkom delegacji składających wizyty w poszczególnych państwach całkowitej wolności słowa oraz całkowitej niezależności przy wykonywaniu obowiązków, immunitet chroniący przed procesem prawnym odnoszący się do wypowiedzi ustnych lub pisemnych oraz wszelkich czynności dokonanych przy wypełnianiu obowiązków będzie przysługiwał członkom bez względu na to, czy osoby zainteresowane są nadal zaangażowane w wykonywanie takich obowiązków, czy też nie.
- 6 Przywileje i immunitety przyznawane są osobom, o których mowa w ustępie 1 niniejszego załącznika, w celu zapewnienia ochrony i niezależnego wykonywania ich funkcji w interesie GREVIO, a nie dla korzyści osobistych. Immunitety dla osób, o których mowa w ustępie 1 niniejszego załącznika, zostaną uchylone przez Sekretarza Generalnego Rady Europy w każdym przypadku, kiedy jego zdaniem immunitet mógłby utrudnić postępowanie sądowe oraz kiedy może on zostać uchylony bez szkody dla interesów GREVIO.